

PORVOO BORGÅ

Palveluverkko

KH 24.6.2024

Sivistysjohtaja, puheenjohtaja Sari Gustafsson

Virallisia tietokantoja on käytetty

- Kaupungin oma talousohje ja virallisesti hyväksytty tilinpäätös (Power BI)
- OKM:n raportointisäännöt (automatisoidut Primus ja KOSKI-järjestelmät, Power BI)
- Tilastointikeskuksen raportointiohjeet
- Valtiokonttorin raportointiohjeet (Kouluikkuna)
- Palveluverkkosuunnittelu, periaatteet FCG 19.3.2024;
  - Palveluverkon periaatteet kuvastavat arvopohjaa, toteuttavat lakisäätteistä normiohjausta ja ovat osa palvelutason määrittelyä. Periaatteet ovat yhteensopivia kaupungin muiden toimijoiden asettamien tavoitteiden ja periaatteiden kanssa.
  - Lähdeaineistona käytetään julkisia ja kaupungin tuottamia tilasto- ja ennustetietoja. Aineistossa hyödynnetään mahdollisimman paljon jo nyt raportoitavia tietoja, joita käytetään mm. valtion-osuus laskelmissa.

Palveluverkon periaatteet, kh 8.4.2024

Palveluverkon periaatteet kuvastavat arvopohjaa, toteuttavat lakisääteistä normiohjausta ja ovat osa palvelutason määrittelyä. Periaatteet ovat yhteensopivia kaupungin muiden toimijoiden asettamien tavoitteiden ja periaatteiden kanssa. Tavoitteena on luoda linjaukset, joiden avulla laaditaan kasvun ja oppimisen palveluiden palveluverkkoselvitys ja -suunnitelma. Päämääränä on lasten ja nuorten oppiminen ja hyvinvointi.

Periaate 1. Kasvu ja oppiminen ovat toiminnan keskiössä

Suunnitelmallisella palveluverkon suunnittelulla ja joustavalla aluejaolla ehkäistään alueellista eriytymistä. Laadukkaat varhaiskasvatus-, esiopetus ja perusopetuspalvelut turvataan kaikille lapsille. Tavoitteena on luoda lasten tarpeisiin vastaava palveluverkko, jossa varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen järjestämisen käyttötaloudesta vähintään puolet kohdistuu ydintehtävän toteuttamiseen eli kasvun, opetuksen ja tuen henkilöstömenoihin. Palveluverkkosuunnitelma tukee näin myös henkilöstön saatavuutta.

Periaate 2. Palveluverkko tukee ehyen ja yhtenäisen kasvu- ja opinpolun muodostumista

Opinpolun ennakointi mahdollistaa ehyen kasvupolun, jolloin lapsen opinpolkua ja opinpolun aikaisia siirtymiä voidaan huomioida lapsilähtöisesti maantieteellisen palvelualueen sisällä. Esiopetuksen ja sitä täydentävän varhaiskasvatuksen voi mahdollisuuksien mukaan järjestää koulujen tiloissa ja palvelualueet ovat oppilaaksiottoalueita laajempia. Sidosryhmien kanssa tehtävällä yhteistyöllä voidaan vaikuttaa palvelukokonaisuuteen. Huomioitava on mm joukkoliikennematkaisu, tarpeiden mukainen kaavoitus sekä rakentamishankkeiden rytmitys.

Palveluverkon periaatteet, kh 8.4.2024

Periaate 3. Palveluverkko muodostuu toimivista ja taloudellisista yksiköistä

Lasten määrän ennusteiden mukaisesta laskusta huolimatta koulutuksen järjestäjän on tarjottava kuntalaisille pedagogisesti laadukasta palvelua. Tämä on mahdollista tilojen tarkoituksenmukaisella, taloudellisella ja tehokkaalla käytöllä. Palveluverkkoselvityksen tavoitteena on siirtyä pysyviin tila- ja sijaintiratkaisuihin, jossa oppilaaksiottokriteerit ja palveluverkonlinjaukset synkronisoidaan. Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi. Oppilaaksiottokriteerien ja palveluverkkosuunnittelun linjaukset synkronoidaan keskenään toimiviksi.

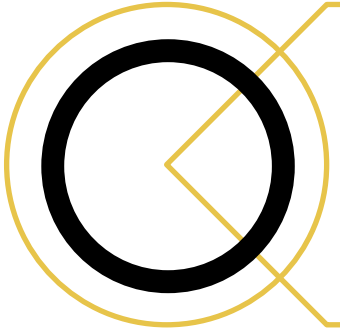
Periaate 4. Palveluverkon suunnittelu perustuu tietoon

Palveluverkon suunnittelun lähtökohtana ovat tulevat lapsi- ja esi- sekä perusopetuksen oppilasmäärät ja -ennusteet. Palveluverkkosuunnitelma laaditaan ennalta sovittua aluejakoa ja lähtötietoja käyttäen. Palveluverkkosuunnittelu perustuu monitahoarviointiin, jota tehdään yhteistyönä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalvelujen ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken.

Periaate 5. Suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen suunnittelussa yhtenevät perusteet

Palveluverkkosuunnittelu aloitetaan nykytilakuvauksella, joka sisältää väestörakenteen ja kehityksen tarkastelun, nykyisen palveluverkon kuvauksen, kaupunkitasoiset lapsi- ja oppilasmäärätiedot, yksikkökohtaiset lapsi- ja oppilasmäärätiedot, kaupunki- ja yksikkökohtaiset taloustarkastelut sekä tilojen laajuus ja rakennusten kuntotiedot. Tulkinnoissa huomioidaan mm. haja-asutusalueiden sivistyskeskustehtävä, saaristoalue, kaksikielisyys ja alueen maahanmuuttajaväestön osuus.

Alustavien vaihtoehtoisten skenaarioiden määrittelyt

Perusskenaario 0: toiminnallisuuden tasavertaistaminen

1. Ei supistuksia
2. Uusia peruskorjauksia ja parannuksia, väliaikaistiloista luopuminen, uusia liikuntasaleja (esim. 2 kpl)
3. Uudet palvelualueet käytössä
4. Kohteiden toiminnallisuuden tasavertaistaminen, henkilöstökuluihin painetta
5. Ei rakenteellisia ratkaisuja
6. Ei saavuteta taloudellisia tavoitteita (talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelma), kallein
7. Opetuksen laadun panostuksiin ei yhtä hyvää mahdollisuutta

Skenaario 1: toiminnallisuuden tasavertaistaminen ja maltillinen toiminnan tehostaminen

1. Lieviä supistuksia; suurimman osan yksiköiden säilyminen
2. Perusparannuksia maltillisesti, väliaikaistiloista luopuminen
3. Uudet palvelualueet käytössä, ryhmien joustava tasaaminen
4. Kohteiden toiminnallisuuden tasavertaistaminen
5. Rakenteellisia ratkaisuja maltillisesti, tiivistämistä ja optimointia
6. Taloudellisia tavoitteita mahdollista saavuttaa esim. noin 3-5 miljoona pitkällä aikavälillä 15 vuoden sisällä (2040 mennessä). Talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelman tavoitteet.)
7. Opetuksen laatuun panostuksia

Skenaario 2: toiminnallisuuden tasavertaistaminen ja laajempi toiminnan tehostaminen

1. Radikaalia supistamista, tiivistämistä ja optimointia
2. Väliaikaistiloista luopuminen ja palvelutarpeeseen vastaaminen, toiminnallinen tasavertaisuus
3. Uudet palvelualueet käytössä, ryhmien joustava ja määrätietoinen tasaaminen jatkuvana prosessina (koulupolun alku)
4. Toiminnan laajempi tehostaminen, enemmän yksiköitä yhdistävää täydennys- tai uudisrakentamista tarvittaessa.
5. Runsaasti rakenteellisia ratkaisuja pitkällä aikavälillä
6. Taloudelliset tavoitteet saavutetaan hyvin ja ennakoiden lapsimäärän radikaali lasku, esim. noin 6-8 miljoonaa euroa 15 vuoden sisällä
7. Opetuksen laatuun panostuksia.

A large, stylized number '3' graphic on the left side of the slide. It is composed of three horizontal bars of varying shades of blue, with the top and bottom bars being a darker blue and the middle bar being a lighter blue. The bars are rounded at the ends and have a slight 3D effect with shadows.

Palveluverkkosuunnitteluvaiheen työsuunnitelma

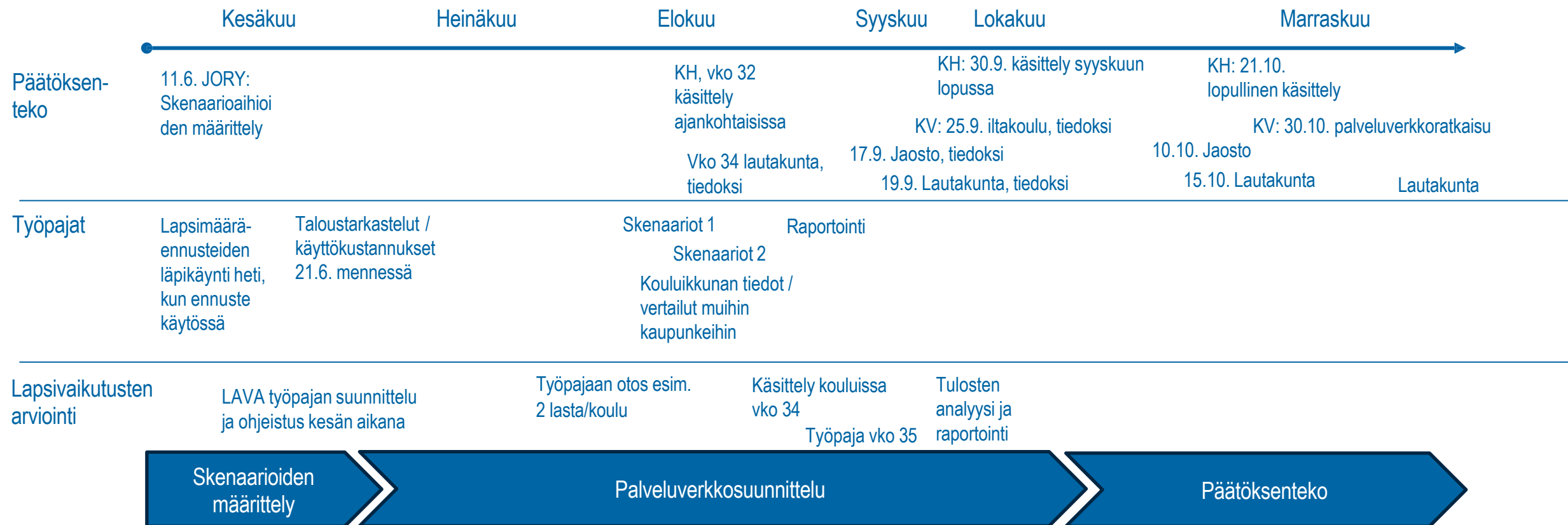
Porvoon varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen
palveluverkkosuunnittelu

11.6.2024

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

Palveluverkkosuunnittelun aikajana

BOOST BROTHERS
Developing construction

19.6.2024

Skenaariotyön lähtötiedot

- **Lapsimääräennuste**

- Lapsimääräennusteet tarkastelualueittain, ikäluokittain sekä kieliryhmittäin. Käytetään skenaariotyössä todennäköisintä lapsimääräennustetta.
- Herkkyystarkastelua varten (ennusteesta poikkeavat lapsimäärätoteumat) tarvitaan lisäksi esim. Porvoon tavoitteen mukainen lapsimääräennuste

- **Täyttöastetavoite**

- Palveluiden kokonaistäyttöastetavoite on 80 % kouluissa, täyttöastetta arvioidaan päiväkodeissa oman kaavan mukaan (Porvoon palveluverkkoselvitys, nykytilan kuvaus, päivitetty LUONNOS 20240610, sivu 32)
- Täyttöastetta arvioidessa huomioidaan lisäksi ryhmien määrä

- **Palveluverkkoselvityksen mukaiset tiedot:**

- Nykyisten kohteiden sekä tiedossa olevien, päätettyjen investointien kapasiteettitiedot
- Nykyisten kohteiden kuntoluokat sekä oletukset kuntoluokkien kehityksestä
- Käyttökustannukset
  - Kohdekohtainen vuotuinen käyttökustannus toimii skenaarioissa käyttökustannustietona
- Toiminnalliset havainnot nykyisistä kohteista
- Lapsivaikutusten arvioinnin tulokset

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

Skenaariotarkastelun kulku

- **Skenaarioiden suunnittelu toteutetaan pohjautuen todennäköisimpään lapsimääräennusteeseen** (tilastokeskuksen ennusteeseen pohjautuva Porvoon lapsimääräennuste)
  - Ennusteen mukainen lapsimäärän väheneminen (=palvelutarpeen muutos) selvitetään tarkastelualueittain
  - Skenaariot kuvaavat, millä eri tavoilla palvelutarpeen muutokseen voidaan vastata
  - Skenaarion mukaiset palveluverkon kustannukset verrattuna lapsimääräennusteen mukaiseen tulorahoitusmäärään paljastavat skenaarion kannattavuuden. Lisäksi skenaarioita arvioidaan muiden arviointiperusteiden kautta.
- **Skenaarioille muodostetaan tarkastelupisteet viiden vuoden välein**
  - Skenaariotyön pohjalta tuotetaan tilannekuvat vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040
  - Tarkastelupisteet näyttävät verkon kehityksen ja niissä esitetään visualisoituna esimerkiksi:
    - Karttavisualisoinnit lapsimäärän kehityksestä, sekä skenaarioon liittyvistä investoinneista
    - Palvelutarpeen kehitys verrattuna kapasiteetin kehitykseen, eli täyttöasteen kehitys
    - Kasvualueet / kaavoituksen painopistealueet
    - Skenaarion kustannukset ja kumulatiiviset kustannukset

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

Palveluverkkosuunnittelun periaatteet hyväksytyt kaupunginhallituksessa 8.4.2024

Periaate 2. Palveluverkko tukee ehyen ja yhtenäisen kasvun- ja opinpolun muodostumista;

- Vähennetään palveluverkosta johtuvia opinpolun aikaisia siirtymiä (siirtymät toteutetaan nivelvaiheissa)
- Koulujen tiloissa/yhteydessä järjestetään esiopetusta, jossa myös täydentävä varhaiskasvatus on mukana
- **Opinpolun ennakointi tehdään palvelualueen sisällä sopivien ryhmien muodostamiseksi**
- **Palvelualueella on joustavuuden takia useita päiväkotia ja kouluja ja aluejako on nykyisiä oppilaaksiottoalueita laajempi. Lasten sijoittumista voidaan tarkastella palvelualueiden kesken.**
- Joukkoliikennematkat tukevat saavutettavuutta ja liikkumisen turvallisuutta
- Varataan ja kaavoitetaan tarpeen mukainen määrä y-tontteja (kasvavat ja supistuvat alueet)
- Rakentamishankkeeseen ryhtyminen uudisrakennuksen tarpeen ilmettyä (väliaikaisratkaisujen välttäminen)

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

Palveluverkkosuunnittelun palvelualueet

(entisiä oppilaaksiottoalueita laajemmat alueet, KH päätös 8.4.2024 palveluverkkosuunnittelun periaatteet)

- **Lapsimäärän ja palvelutarpeen kehitystä tutkitaan palvelualueittain**

- Palvelualueet yhdistävät useamman nykyisen oppilaaksiottoalueen yhdeksi palvelualueeksi. Näin voidaan tunnistaa joustavammin mahdollisia kehityskohtia, esim. tasata oppilasmääriä koulujen välillä nykyisten oppilaaksiottoalueiden sitä rajoittamatta
- On mahdollista, että kaikki skenaariot eivät koske kaikkia palvelualueita, jos skenaarion todetaan olevan epärelevantti palvelualueen osalta. Skenaarioita muodostetaan maksimissaan kolme kutakin palvelualueetta kohti.

- **Skenaarioiden palvelualueet**

- **Suomenkieliset koulut:**

- Itäinen alue: nykyiset Kevätkummun, Epoon, Ilolan, Keskuskoulun ja Huhtisen oppilaaksiottoalueet. Yläkoulu Linnajoen koulu.
- Läntinen alue: nykyiset Hinthaaran, Kulloon, Tolkkisten, Hamarin, Peipon ja Jokilaakson oppilaaksiottoalueet. Yläkoulu Pääskytien koulu.
- Albert Edelfeltin (yhtenäiskoulu, pienryhmät) koulun palvelualue

- **Ruotsinkieliset koulut**

- Itäinen alue: nykyiset Kvarnbacken, Vårberga, Sannäs ja Grännäs oppilaaksiottoalueet. Yläkoulu Lyceiparkens skola.
- Läntinen alue: nykyiset Strömborgska (yhtenäiskoulu), Eklöfska, Hindhår ja Kullo oppilaaksiottoalueet

- **Päiväkodit:** nykyisten palvelualueiden mukaan, joita on ollut kolme

- Keskusta- ja pohjoinen alue
- Itäinen alue ja itäinen haja-asutusalue
- Läntinen alue ja läntinen haja-asutusalue

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

Skenaarioiden arviointi

• Palveluverkon sisältämien kiinteistöjen vertailu

- Toiminnallisuus / pedagoginen näkökulma
- Kapasiteetti ja täyttöaste
- Tekninen kunto
- Kustannukset
- Kaupunkikuvallisuus ja historialliset arvot
- Sijainti ja yhteydet julkiseen liikenteeseen

• Palveluverkkovaihtoehtojen vertailu

- Kustannustason kehityksen vertailut
  - Investoinnit, käyttökustannukset
  - Vaikutukset tulo-rahoitukseen
  - Kustannustaso per lapsi
- Kapasiteettien ja täyttöasteiden kehitys
- Vaihtoehdon sisältämät kiinteistöt
  - Teknisen kunnan kehitys
  - Lakkautettavat kohteet
- Kaupunkikehityksen tavoitteet
- Yhteydet julkiseen liikenteeseen

• Eri lapsimäärätoteumien huomiointi, herkkystarkastelu

- Skenaarioiden analyysin osana tehdään arviota, miten hyvin skenaario pystyy vastaamaan todennäköisestä lapsimääräennusteesta poikkeavaan ennusteeseen, kuten Porvoon kaupungin kasvutavoitteiden mukaiseen lapsimääräennusteeseen
- Skenaariot sisältävät toimenpide-ehdotuksia tilanteisiin, joissa lapsimäärä muuttuu ennakoidusta poikkeavasti. Tunnistettuja keinoja ovat esimerkiksi:
  - Täyttöastetavoitteen muodostama jousto
  - Kouluista vapautuvien tilojen hyödyntäminen esikoulukäyttöön → Päiväkotien tilojen vapauttaminen vastaamaan kasvavaan varhaiskasvatuksen palvelutarpeeseen.
  - Yksikön käytön jatkaminen skenaariossa suunniteltua pidempään
  - Esim. *"Porvoon kaupungin kasvutavoitteen mukaisen lapsimääräennusteen mukaisesti vuoteen 2030 mennessä lapsimäärä laskee 200 lapsen sijasta vain 150 lapsella. Jos lapsimäärän kehitys vastaa tätä ennustetta, voidaan siihen reagoida jatkamalla koulun X käyttöä vielä 5 lisävuotta, minkä jälkeen toiminta voidaan siirtää koulun Y."*
- Lapsimäärätoteuman ja –ennusteen kehityksen seuranta suosittelaa tehtäväksi vähintään selvityksen tarkastelupisteissä, vuosina 2030, 2035 ja 2040
  - Skenaarioissa esitetyt investointien ajankohdat ovat arvioita, todelliset toimenpiteiden ajankohdat tarkentuvat palvelutarpeen todellisen kehityksen mukaan

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

Skenaariovaiheen raportoinnin keskeisimmät sisällöt

- **Analyysi ja esitys palvelutilojen keskittämistä- ja kehittämistarpeista, pohjautuen:**
  - Lapsimääräennusteeseen
  - Täyttöastetavoitteeseen
  - Kapasiteettitietoihin
  - Kuntoluokkatietoihin
  - Kohteiden toiminnallisuuteen
- **Skenaarioiden kuvaus**
  - Käytettävät lähtötiedot
  - Skenaarioissa käytettävät muuttujat
  - Skenaarioiden painopisteet
- **Skenaarioiden arviointi ja vertailu**
- **Ehdotus valittavasta skenaariosta**

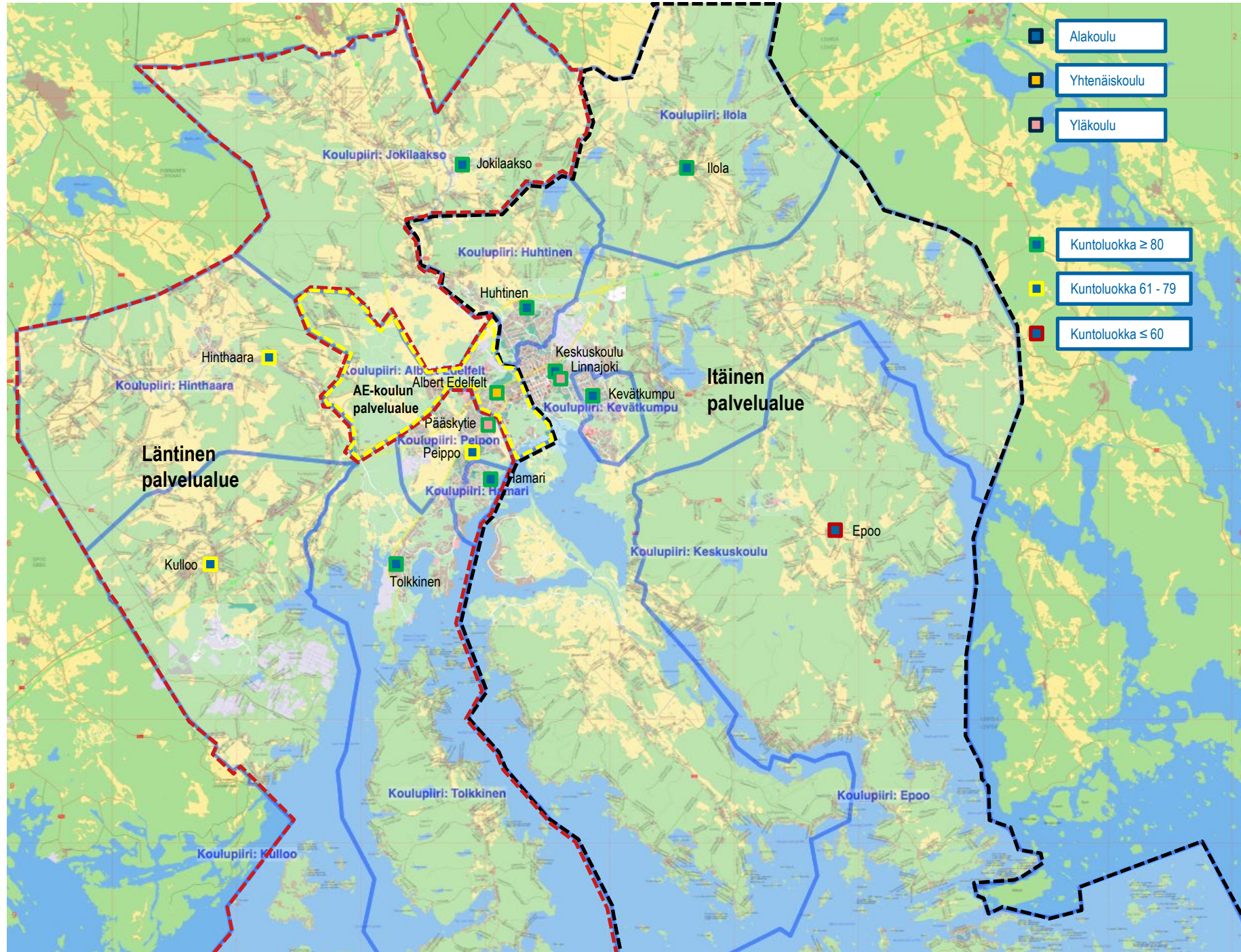

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

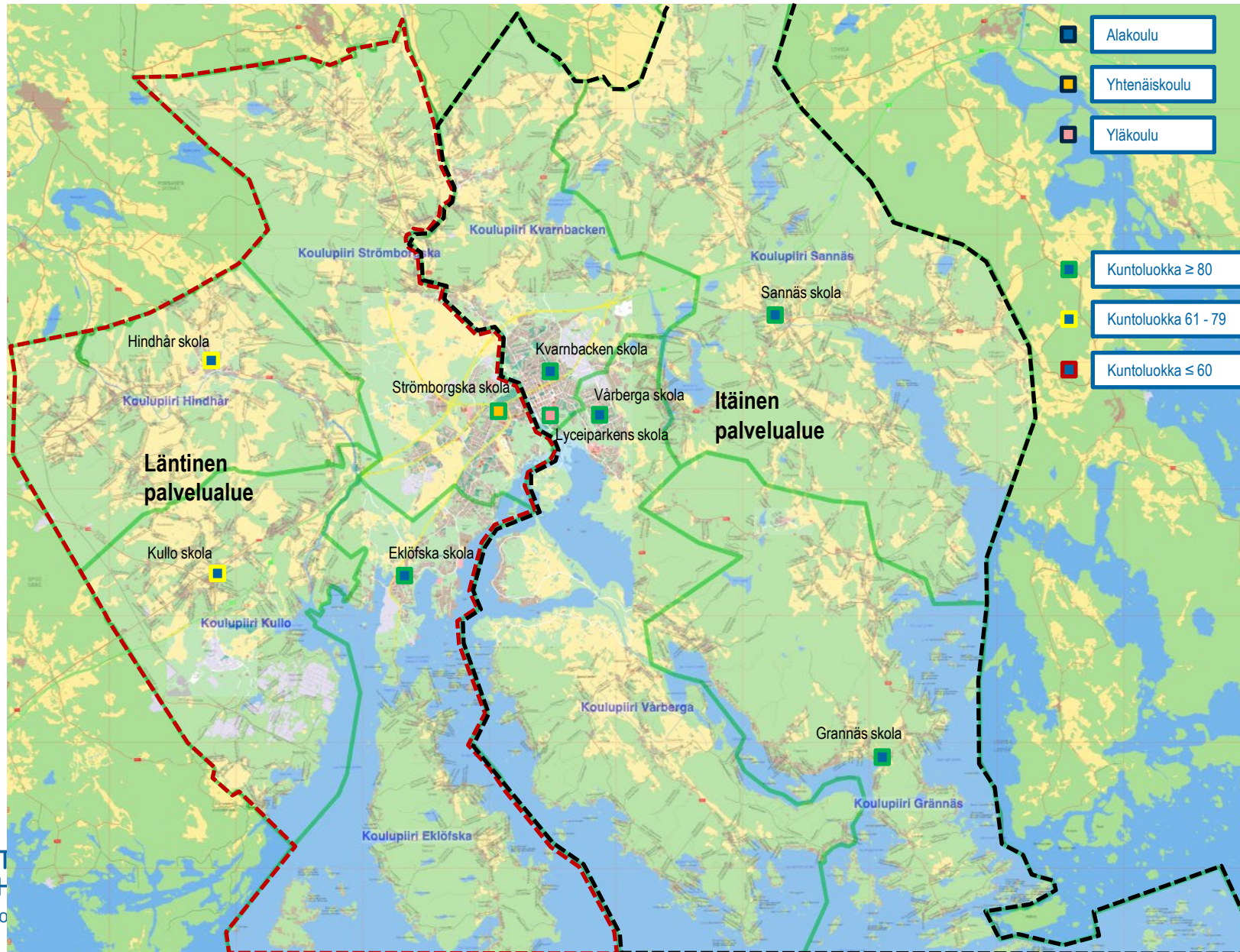

Skenaariotarkastelun palvelualue-rajaukset, suomenkieliset koulut

Skenaariotarkastelun palveluajajaukset, ruotsinkieliset koulut

BOOST
BROTHER
Developing co

Skenaariotarkastelun palvelualuerajaukset, päiväkodit

BOOST
BROTHER
Developing co

Lapsivaikutusten arvioinnin lasten kuulemisten osuus ja henkilökunnan kuuleminen syksyllä

- **Syksyn lapsivaikutusten arvioinnin toteutuksen aikataulu**

- Toinen lapsivaikutusten arviointi elokuussa.
- Suunnitelmissa videokooste keväällä 2024 lapsivaikutusten arvioinnissa saaduista vastauksista koskien määritelmää ”hyvä koulu/päiväkotii”.
- Kooste näytetään kyselyyn vastanneille, oppilaskunnille, ja varmistetaan, että olemme ymmärtäneet heitä oikein.
- Videota voi tämän jälkeen näyttää kouluissa/päiväkodeissa ja muuten käyttää hyödyksi prosessin aikana.

- **Huoltajien osallistaminen**

- Yksittäinen tilaisuus, jossa esitellään skenaariotyön tuloksia ja niihin voi esittää kommentteja
- Esim. viikolla 35, materiaalina toimii KV iltakoulussa käytettävä materiaali

- **Henkilökunnan osallistaminen**

- Elokuun alussa henkilökunnalle suunnatulla kyselytutkimuksella kartoitetaan millaisista asioista hyvä koulu opetuksen näkökulmasta muodostuu.

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

19.6.2024

Skenaariovaiheen raportoinnin keskeisimmät sisällöt ja toteuttamiskriteerit

- Skenaariovaiheen raportoinnin keskeisimmät sisällöt ovat: analyysi ja esitys palvelutilojen keskittämisen- ja kehittämistarpeista, skenaarioiden kuvaus, skenaarioiden arviointi ja vertailu sekä ehdotus valittavasta skenaariosta.
- Skenaarioihin liitetään lisäksi niiden toteuttamista tukevia kriteerejä, mutta ne johdetaan vasta skenaarioiden valmistuttua. Kriteereillä tarkoitetaan määrällisiä reunaehtoja, joilla kyseinen skenaario voidaan toteuttaa ja joilla skenaarioiden hyödyt voidaan saavuttaa. Tällaisia määrällisiä reunaehtoja ovat esimerkiksi ryhmäkokoo, yksiköiden määrä, käytettävissä olevat toimintakulut ja henkilöstöressurit.

Skenaarioiden rakentaminen ja päätöksenteko

- Ohjausryhmänä kaupunginhallitus päättää eri skenaarioiden rakentamisen ja muotoilun linjauksista. Linjausten avulla eri skenaarioita lähdetään rakentamaan kh:n 8.4.2024 hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
- Syksyllä järjestetään myös toinen iltakoulu valtuustolle. Lautakuntia ja jaostoja kuullaan kh:n päättämän prosessin mukaisesti.
- Skenaarioiden lopullinen käsittely ja päätökset skenaarioiden sisällöistä ja valittavasta vaihtoehdosta tehdään kaupunginhallituksessa lokakuussa ja palveluverkkoratkaisu kaupunginvaltuustossa 30.10. Toimenpiteet ja ehdotukset tulevat näin ollen osaksi vuoden 2025 talousarviota. Syksyllä 2024 tehtyjä päätöksiä voidaan toimeenpanna myös suunnitteluvuosina (2026-2027) ja skenaarioiden tarkasteluajanjaksolla myöhemminkin.

PORVOO BORGÅ